

darrera la cortina de fum d'unes fal·ses polèmiques —polèmiques?—, aparentment basades en el detall del nom, en les fantasies ortogràfiques, en teories absurdes sobre els orígens,

només hi havia un propòsit “polític”: destruir el “valencià” que tant proclamaven estimar. Tant de “valencianisme” fictici no és més que “castellanisme” mal dissimulat.»

Joan TUDELA

Joan SOLÀ, *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*, Barcelona, Regidoria d'Edicions, 1995, 310 pàg., ISBN 84-7609-692-5.

L'important d'un llibre d'estil, què és? Moltes coses, d'acord. Però l'essencial, què és? Doncs que sigui aplicable o, més ben dit, que efectivament s'apliqui. És ben clar que els autors dels llibres d'estil no els escriuen per, tot seguit, tancar-los amb pany i clau en una vitrina. Però...

Què passa amb els famosos llibres d'estil dels mitjans de comunicació? No n'hi ha cap que digui que les veus professionals de les nostres ràdios i de les nostres televisions han de transformar la vocal neutra en *a*. No n'hi ha cap que digui que s'ha d'ensordir la *s* en tots els casos en què és sonora. No n'hi ha cap. A l'hora de la veritat, però, estem tips de veure telefilms en què el doblatge ha ignorat olímpicament les vocals neutres i les consonants sonores.

Ahora, podem gaudir de sèries de dibuixos animats doblades de manera que dóna bo de sentir-les. De vegades és al revés: la qualitat de la llengua emprada al telefilm és òptima i, en canvi, la parla dels dibuixos animats fereix la sensibilitat lingüística de qualsevol que en tin-

gui. Fins i tot passa que en un mateix programa, per exemple un informatiu, s'hi barregen veus de bona qualitat idiomàtica amb altres d'im-presentables. Sempre veus professionals, que consti: els convidats ocasionals en un espai radiofònic o televisiu, que parlin com vulguin o com puguin, perquè no tenen l'obligació professional d'enraonar bé.

Ah!, i la premsa escrita tampoc no se'n salva. No hi ha cap llibre d'estil que proposi la supressió total del sistema de pronoms febles. En canvi, en un diari de gran difusió, hi podem trobar fàcilment un text llarg en què el periodista no fa servir un pronom feble ni que el matí, al costat d'un altre en què el periodista, que és diferent del d'abans, és clar, demostra que domina amb tota naturalitat els pronoms febles. És a dir que la qualitat lingüística dels nostres mitjans de comunicació, en general, no és ni bona ni dolenta, sinó que va com va. Es veu que depèn més que res de la competència lingüística de cada professional...

Total, que els llibres d'estil no s'estilen. I això que als mitjans de comunicació els han escrits els mateixos que són responsables de la seva aplicació. Però, fora d'algunes excepcions, per cert, allunyades de Barcelona, a la majoria de mitjans fa l'efecte que el llibre d'estil és un objecte decoratiu.

En definitiva, en un llibre d'estil el context és tan important com el text, o potser més i tot. Per tant, costa d'entendre que, sempre que es publica un llibre d'estil al nostre país, se'n comenti només el text i, sobretot, s'examini amb lupa en què coincideix amb la normativa i en què se n'aparta, coses que interessin ben poc als usuaris de l'eina en qüestió.

El *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*, que és el primer que fa una Administració pública, corre el risc de ser rebut, no pas com una eina per harmonitzar la comunicació lingüística de l'Ajuntament i millorar-ne la qualitat, sinó com l'última versió de la postura de Joan Solà sobre algunes qüestions mal resoltes o no abordades per la normativa. Amb un exemple en tindrem prou per entendre'ns ràpid: el plural de *fax*.

El llibre admet tant *faxs* com *faxos*: «l'ús decidirà quin plural es fa més habitual». Des de *La Vanguardia*, Ivan Tubau s'exclama perquè «el *Llibre d'estil* municipal no es decideix a l'hora d'escollir un plural per a *fax* i accepta alhora el raonable *faxos* i l'impronunciable *faxs*».

Des de la revista *Llengua i ús*, la Secció d'Assessorament i Llenguatges d'Especialitat s'estranya perquè «els autors donen dues possibilitats per al plural de *fax*, i l'Institut d'Estudis Catalans l'ha fixat com a *faxos*». D'acord que és ben curiós el fet que Ivan Tubau, enemic de les autoritats en general i de l'autoritat lingüística en particular, coincideixi amb l'Institut d'Estudis Catalans en contra del parer d'un lingüista titllat d'heterodox com és Joan Solà. Però l'usuari no acudeix al *Llibre d'estil* a fer safareig, sinó a treure'n l'aigua clara.

I ho aconseguix, val a dir-ho. Els autors (Joan Solà, Xavier Fargas, Anna Gudiol i Alba Fraser) van directes als problemes de competència lingüística del personal de l'Ajuntament. Els exemples sempre formen part de l'univers municipal. És un llibre clar i ben editat i molt ben escrit. És, també, ben actual: té present la importància ineludible de la informàtica en la comunicació escrita, té en compte els últims vicis sintàctics i les últimes modes lèxiques, i s'adapta als canvis recents de la normativa.

A més, els capítols estan ben triats: miscel·lània gramatical, puntuació, majúscules i minúscules, abreviatures, tractaments protocol·laris, ús igualitari del llenguatge, l'expressió dels nombres, aclariments de presentació, vocabulari de dubtes i índex de conceptes. També s'ha de subratllar que la voluntat dels autors del

Llibre d'estil és que s'apliqui clarament: «s'ha d'entendre que les solucions que aquí es donen com a segures són obligatòries en l'Ajuntament de Barcelona». (Cal dir, entre parèntesis, que el *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona* és tan interessant que, més enllà de l'àmbit municipal, és una lectura recomanable per a qualsevol persona que vulgui familiaritzar-se amb el llenguatge administratiu, de la mateixa manera que el també excel·lent *Manual de redacció i estil de EL 9 NOU*, signat per Eusebi Coromina, té la mateixa virtut pel que fa al llenguatge periodístic.)

Al voltant d'aquesta eina lingüística realment ben feta hi ha, però, dues mancances notables i una in-

cògnita monumental. D'una banda, hi falta un disquet que inclogui el contingut del llibre i un bon programa d'instal·lació, de manera que el lector pugui consultar l'obra des de la pantalla de l'ordinador. D'altra banda, hi falta una diguem-ne segona part que no hauria de trigar: un formulari amb tota la documentació municipal. Sobretot, però, hi pesa la incògnita sobre si serà efectivament aplicat o no. És una cosa que, en aquest cas, no depèn dels autors del *Llibre d'estil*, sinó de la voluntat política de l'equip de govern i de l'encert tècnic del Consorci per a la Normalització Lingüística de Barcelona. Faran que s'apliqui realment i bé? Tant de bo.

Joan TUDELA

Jordi de BOFARULL, Maria Jesús BURATA i Jordi GINEBRA, *La llengua catalana a la Universitat Rovira i Virgili*, Tarragona, Servei Lingüístic de la URV, 1995, 188 pàg., ISBN 84-88693-02-8.

Vet aquí un llibre sense gaires pretensions, però plenament reeixit. De fet, els autors d'aquest estudi en tenen només una, de pretensió: donar a conèixer l'estat de la llengua catalana a la Universitat Rovira i Virgili. Val a dir que ho aconsegueixen del tot.

Armats amb una metodologia poc original però sòlida, expressant-se en un llenguatge sobri però clar, fent gala d'una saludable tarragonitat, Jordi de Bofarull, Maria Jesús Burata

i Jordi Ginebra ens expliquen els resultats de l'enquesta que van fer als professors i als estudiants de la Universitat Rovira i Virgili. El rector, Joan Martí, prologa l'obra i encoratja a mantenir «la lleialtat a la llengua pròpia i oficial de Catalunya, a què estem obligats com a persones i com a intel·lectuals».

Val la pena de resumir les dades principals d'aquest estudi. Els coneixements de català entre els universitaris de la Rovira i Virgili són